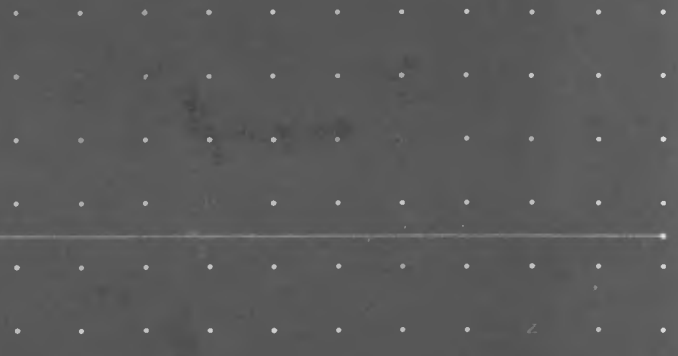
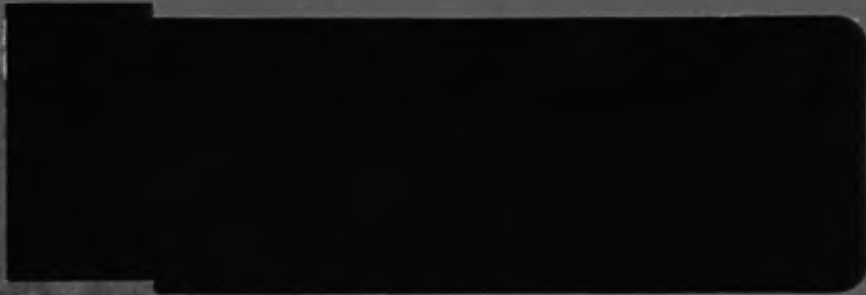

95-357

RIJKSDIENST VOOR DE MONUMENTENZORG

Beeldmonument
Paviljoen 413
1017 BP Amsterdam
Tel. 6242722

BOEKMAN*stichting*

Studiecentrum voor kunst, cultuur en beleid

Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
telefoon bibliotheek 020-624 37 39

De uitleentermijn bedraagt 4 weken. Mits tijdig aangevraagd
is verlenging met 4 weken mogelijk, tenzij de publikatie
inmiddels is gereserveerd.

De uitleentermijn is verstreken op:

28 MEI 1996

Boekmanstichting - Bibliotheek
Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
Tel. 6243739

Naar een decentrale ondersteuning van integrale monumentenzorg

Projectvoorstel voor een proef met decentrale steunpunten monumentenzorg
in drie provincies en een stadsgewest

24 januari 1995

De Rijksdienst voor de Monumentenzorg (RDMZ), die ressorteert onder het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, is het centrale expertise- en kennisinstituut op het terrein van de monumentenzorg in Nederland. De RDMZ streeft een blijvende integratie van waardevolle cultuurhistorische elementen in het veranderende leefmilieu na en wil de kennis van en de waardering voor historische stads- en dorpsstructuren en monumenten van geschiedenis en kunst bevorderen.

Woord vooraf

Deze nota bevat een voorstel voor de ontwikkeling van een decentrale ondersteuningsstructuur op het gebied van de monumentenzorg. Al enige tijd wordt nagedacht over een andere wijze van ondersteuning van de verschillende bij de monumentenzorg betrokken partijen. De indruk bestaat namelijk dat met de decentralisatie van taken en bevoegdheden naar de gemeenten in onvoldoende mate rekening is gehouden met de voor de uitvoering ervan benodigde deskundigheid en capaciteit. Een gebrek daaraan zou met name in de kleinere gemeenten tot knelpunten hebben geleid, hetgeen de kwaliteit van een decentrale monumentenzorg niet ten goede komt.

Het Strategisch plan voor de Monumentenzorg ("Monumenten goed gefundeerd", 1994) stelt 'dat lokale overheden moeten worden gestimuleerd en ondersteund. Daarvoor dient een adequate structuur tot stand gebracht te worden, waarin de RDMZ als nationaal kennisinstituut en de provincies in goed samenspel de ondersteuningsfunctie vervullen'. In het kader van de implementatie van de verschillende onderdelen van het Strategisch plan heeft een werkgroep zich gebogen over de voorgestelde zorgstructuur. Naar aanleiding hiervan en na intensief overleg zowel extern als intern doet de RDMZ in deze nota een voorzet voor een operationalisatie van de beoogde structuur die hier de benaming "steunpuntennetwerk" heeft meegekregen. De nota behelst een voorstel, een 'startnotitie' en streeft nadrukkelijk niet na een eindbeschrijving te geven van de 'blauwdruk' voor steunpunten. Vandaar dat voorgesteld wordt om met diverse modellen van regionale ondersteuning te 'experimenteren', zowel wat betreft de reikwijdte van de functie van het steunpunt als de bestuurlijk-organisatorische vormgeving ervan. Dat neemt niet weg dat de doelstelling van de steunpunten steeds dezelfde zullen zijn, te weten verbetering van de kwaliteit van beleid en uitvoeringspraktijk van de monumentenzorg door:

- facilitering en nadere vormgeving van de decentrale sectorale monumentenzorg;
- bevordering en ondersteuning van integraal cultuurhistorisch kwaliteitsbeleid;
- intensivering van de rol van elke betrokken partner;
- vergroting van de effectiviteit en kwaliteit van de huidige inspanningen van de verschillende actoren;

Bij de inrichting van de experimentele steunpunten worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- de bestaande bevoegdheden van Rijk, provincie en gemeente blijven intact;
- de loketfunctie blijft een verantwoordelijkheid van de gemeenten;
- de maat waarop de steunpunten werken is die van de (stads)provincie;
- er wordt zoveel mogelijk uitgegaan van c.q. gebruik gemaakt van bestaande capaciteit, middelen en deskundigheid bij provincie, gemeenten en particulier initiatief.

Inleiding

In de loop van 1994 is het plan ontstaan om een experiment uit te voeren met een aantal (stads)provinciaal georganiseerde steunpunten op het gebied van de monumentenzorg. Per 1 februari 1995 gaat dit experimentele project van start. Het is erop gericht om uit te zoeken in welke mate en op welke wijze een landelijk dekkend, regionaal georganiseerd steunpuntennetwerk de kwaliteit van de ontwikkeling en uitvoering van een integrale zorg voor cultuurhistorische waarden kan bevorderen. Tevens zal onderzocht worden hoe een dergelijk netwerk in bestuurlijke, organisatorische en financiële zin haalbaar te maken is.

De idee van een 'decentraal steunpuntennetwerk' vindt zijn actuele beleidsmatige verankering in het Strategisch Plan Monumentenzorg ('Monumenten goed gefundeerd', april 1994) en het beleidsplan 'Monumenten breed bekeken' van de RDMZ (februari 1995). De plannen voor implementatie in een experimentele setting zullen in samenspraak met de bestuurlijke partners verder uitgewerkt worden. In een aantal provinciale beleidsnota's en uitspraken van de zijde van het Interprovinciaal Overleg (IPO) wordt een pleidooi gehouden voor de ontwikkeling voor een 'regionale zorgstructuur', hetgeen qua doelstelling en opzet vergelijkbaar is.

In dit projectvoorstel worden de achtergronden en het perspectief geschetst van het beoogde steunpuntennetwerk. Het experimentele project, dat gedurende de komende twee jaar zal worden uitgevoerd in een aantal proefgebieden, wordt in operationele zin uitgewerkt. Hierbij komen aan de orde de doelstelling van het project, de methodische en organisatorische aspecten, de verdeling van taken en verantwoordelijkheden alsmede de planning in de tijd, de financiering en de communicatie.

I. Wat wordt met het steunpuntennetwerk nagestreefd?

Met het steunpuntennetwerk wordt beoogd de inbreng van alle bij de monumentenzorg betrokken partijen te organiseren op een wijze die het best past bij de decentrale structuur. Daarmee kan de effectiviteit van ieders bijdrage en dus de kwaliteit van het geheel worden vergroot en wel in twee richtingen:

1. *Ondersteuning van de sectorale zorg*

Op basis van complementaire bestuurlijke samenwerking dient een optimalisering van de decentrale sectorale monumentenzorg bewerkstelligd te worden die uitmondt in een concrete ondersteuning van de (kleinere) gemeenten en andere bij deze zorg betrokken partijen bij zowel beleid als uitvoeringspraktijk. Bij de sectorale zorg zou ook de archeologische monumentenzorg en het (historische) landschapsbeheer kunnen worden gevoegd;

2. *Ontwikkeling en ondersteuning cultuurhistorisch kwaliteitsbeleid*

Vanuit de diverse aanwezige disciplines moet gewerkt worden aan een integraal ruimtelijk (cultuurhistorisch) kwaliteitsbeleid, opdat met behoud van verantwoordelijkheden en bevoegdheden aan een marktgerichte en op planologische ontwikkeling georiënteerde monumentenzorg vorm wordt gegeven.

I.1 *Ondersteuning van de sectorale zorg*

De monumentenzorg als sectoraal beleidsterrein kent in Nederland een decentrale structuur. Op grond van de Monumentenwet 1988 en de daaraan gekoppelde Algemene maatregelen van bestuur berusten belangrijke taken en bevoegdheden bij de gemeenten. De verantwoordelijkheid van de rijksoverheid heeft op basis van de wet- en regelgeving betrekking op de bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten van rijkswege. Daaruit vloeien voort de advisering met betrekking tot wijziging en sloop van rijksmonumenten, advisering ten aanzien van bestemmingsplannen voor beschermde gezichten en de subsidiëring van restauratie en onderhoud van rijksmonumenten. De provincies hebben een adviserende taak ten aanzien van rijksmonumenten die gelegen zijn buiten de bebouwde kom.

Het zijn de gemeenten die verantwoordelijk zijn voor het wel en wee van de rijksmonumenten. Zij beslissen over aanvragen voor wijziging of sloop, bepalen hoe de beschikbare middelen voor instandhouding verdeeld worden, bereiden restauraties voor en begeleiden ze. Ook zijn ze verantwoordelijk voor informatie aan en overleg met de direct betrokken partijen.

Reeds voor de decentralisatie van de monumentenzorg werd geëffectueerd (gestimuleerd door de Nota Monumentenzorg van toenmalig minister van Cultuur, mr. L.C. Brinkman (1984)), werd gewezen op een aantal knelpunten en risico's. Met name in de kleinere gemeenten en de gemeenten met weinig monumenten zou het onmogelijk zijn voldoende capaciteit en deskundigheid te ontwikkelen om dit zware pakket van taken en verantwoordelijkheden te kunnen hanteren (zie bijvoorbeeld het rapport 'Meepraten over de toekomst van de monumentenzorg', 1985). Bij de implementatie van het gedecentraliseerde bestel en gedurende jaren daarna is daarom veel aandacht en energie uitgegaan naar de voorlichting aan en de instructie, begeleiding, scholing en training van de betrokken gemeente-ambtenaren. Zo zijn vanaf 1986 instructiedagen en cursussen georganiseerd voor gemeente-ambtenaren door NCM, Nationaal Restauratiefonds en RDMZ, die op een grote toeloop mochten rekenen.

Ook is regelmatig onderzocht hoe het beleid en de uitvoeringspraktijk bij de gemeenten zich ontwikkelden en welke knelpunten en behoeften er bestonden (zie o.a. het rapport 'Gemeentelijke monumentenzorg op de rails?', 1989). Al deze activiteiten hebben zeker bijgedragen aan de acceptatie en de implementatie van de nieuwe rolverdeling in het veld. Tot op zekere hoogte is ook de deskundigheid van betrokken ambtenaren hierdoor toegenomen.

Maar nu, zo'n tien jaar na de 'nota Brinkman' de balans opmakend, lijkt het dat inderdaad structurele knelpunten blijven bestaan en dat veel gemeenten nog steeds onvoldoende in staat zijn hun aandeel in de zorg voor het cultureel erfgoed op kwalitatief hoogwaardige wijze te leveren. Dat heeft nauwelijks te maken met een gebrek aan belangstelling of politieke wil, maar vooral met de omstandigheid dat het onmogelijk is de benodigde specifieke expertise in eigen huis te halen dan wel te ontwikkelen en ervaring en routine op te bouwen.

Er is natuurlijk de Regio-service van de RDMZ. Deze is, als resultaat van de recente reorganisatie van de dienst in 1993, gevormd als nieuwe eenheid voor de ondersteuning van en advisering aan provincies, gemeenten en particuliere organisaties.

Die activiteit was op zich niet nieuw, maar de constellatie en oriëntatie werd een andere. De functie van de Regio-service is primair bedoeld om een stimulerende, activerende en ondersteunende rol te spelen in situaties van meer complexe aard (in cultuurhistorische, technische, stedenbouwkundige of planologische zin) en om de daarbij benodigde expertise zelf te leveren danwel deze te organiseren bij de specialisten van de RDMZ of elders in het land. De Regio-service wordt bemenst door een 45-tal functionarissen, verdeeld over vier regio's (Noord, Oost, West en Zuid) en over een viertal functies: regiohoofden (4), (senior-)consulenten (34) en regio-ambtenaren (7). Deze beperkte capaciteit laat het eigenlijk niet toe om gemeenten en andere partijen te helpen bij de 'reguliere', dagelijkse zorg. Toch wordt ook voor deze zorg op dit moment nog een groot beroep gedaan op de consulenten en regio-ambtenaren. Daardoor zijn zij onvoldoende in staat om de meer specifieke expertisefunctie verder uit te bouwen.

In enkele provincies/regio's is op uiteenlopende wijze gezocht naar mogelijkheden om aan de behoefte aan ondersteuning tegemoet te komen. In Drenthe en in Zeeland bijvoorbeeld heeft de provincie een facilitaire functie ten behoeve van de gemeenten ontwikkeld. In Overijssel en Gelderland bieden resp. Het Oversticht en Het Gelders Genootschap, beide particuliere organisaties met een lange traditie op het gebied van de welstandszorg, bepaalde diensten aan de gemeenten aan. In een aantal regio's heeft een grotere (monumenten)gemeente een facilitaire functie ontwikkeld voor kleinere omliggende gemeenten. In Limburg is geprobeerd een facilitair bureau voor de monumentenzorg in het leven te roepen (Zie het rapport 'Uitvoering van de gemeentelijke monumentenzorg', Nijmegen/Landgraaf, 1989). De plannen zijn destijds echter niet tot uitvoering gekomen, maar zijn nu weer uit de ijskast gehaald. Ook zijn her en der facilitaire particuliere bedrijfjes opgericht in de vorm van adviesbureaus etc., die ad hoc door gemeenten en provincies worden ingehuurd.

Dat verschillende formules zijn ontwikkeld in uiteenlopende delen van het land is op zich niet verwonderlijk. De zeer diverse, historisch bepaalde bestuurlijke en culturele situaties geven aanleiding tot verschillende oplossingen. Het is ook niet nodig dat de 'steunpunten' er overal hetzelfde uitzien. Voor de noodzakelijke continuïteit en autoriteit is het echter essentieel dat ze onderdeel uitmaken van een landelijke structuur en aan een aantal basisvoorwaarden voldoen. Voor die structuur kan op landelijk niveau een bestuurlijk draagvlak en mogelijk ook een formeel-juridische verankering ontwikkeld worden. Het is tevens noodzakelijk dat ze in een intensieve wederkerige relatie staan tot elkaar en tot de rijksoverheid (met als centraal instituut de RDMZ). De RDMZ voedt het netwerk, vanuit een voorwaardenscheppende rol, met kennis, informatie, scholing en training, met inhoudelijke normering, specialistische advisering en met wettelijke, instrumentele en financiële ondersteunende middelen. Andersom moet de RDMZ op structurele wijze vanuit het netwerk worden gevoed ten behoeve van de noodzakelijke centrale 'monitoring' en evaluatie van beleid en uitvoeringspraktijk. De RDMZ zal zo alle relevante informatie kunnen opslaan en toegankelijk maken en onderzoeks-, scholings- en publicatie-activiteiten kunnen afstemmen op reële behoeften in het veld.

I.2 *Ontwikkeling en ondersteuning van cultuurhistorisch kwaliteitsbeleid*

In diverse recente beleidsnota's wordt ingegaan op de betekenis van de cultuurhistorische waarden (het 'cultuurhistorisch argument') voor de kwaliteit van beleid en praktijk op uiteenlopende terreinen van de zorg voor de landschappelijke en gebouwde omgeving: de ruimtelijke ordening (Vierde Nota RO en VINEX), stadsvernieuwing (Nota Belstato), architectuur (Nota 'Ruimte voor Architectuur'), landschapsbeheer (Nota Landschap en Structuurschema Groene ruimte). Ook is een groeiende erkenning ontstaan van de maatschappelijke en economische betekenis van historisch waardevolle gebouwen en gebieden voor bijvoorbeeld het toerisme (o.a. Nota 'Ondernemen in toerisme' en rapport 'Stimulering van cultuurhistorisch toerisme'), de werkgelegenheid (zie rapport 'De behoefte aan restauratievaklieden op middellange termijn, EIB, 1992 en rapport 'Werken met monumenten', EIB, 1994) en het investeringsklimaat (Rapport 'Rekenen met monumenten' en 'Verder rekenen met monumenten', beide van de Nationale Investeringsbank, 1994).

Andersom is het besef gegroeid dat voor een effectieve en duurzame bescherming en instandhouding van cultuurhistorisch waardevolle gebouwen en gebieden de economische en planologische randvoorwaarden daarvoor essentieel zijn. Dat geldt voor het gebouwde erfgoed, maar evenzeer voor het historische landschap en het bodemarchief (Zie de Cultuurparagraaf in de nota 'Investeren in Cultuur', Ministerie van WVC, 1992).

Deze ontwikkelingen hebben geleid tot een streven naar een integraal beleid, gericht op enerzijds een effectieve en duurzame instandhouding van cultuurhistorische waarden en anderzijds een kwalitatief hoogwaardige ruimtelijke omgeving, waarin historie, identiteit en visuele kwaliteit tot inspiratie voor ontwikkeling en ontwerp worden. Voor dit integrale beleid wordt de term 'cultuurhistorisch kwaliteitsbeleid' gebezigd.

Het is de quintessence van een moderne, volwassen monumentenzorg en dus kernthema van het Beleidsplan voor de monumentenzorg, dat in februari 1995 onder de titel 'Monumenten breed bekeken' wordt uitgebracht.

In deze beleidsnota worden vier uitgangspunten voor het beleid op de korte en middellange termijn onderscheiden en die worden gezien als de belangrijkste elementen van dit integrale beleid:

1. complementaire bestuurlijke *samenwerking*;
2. planologisch georiënteerde *zorg*;
3. marktgericht *beleid*, en
4. actieve *participatie* van particulier initiatief.

De integrale benadering is natuurlijk niet nieuw. Integendeel; het was de belangrijkste factor voor het succes van de stadsvernieuwing in de historische binnensteden in de jaren '70. En in de afgelopen jaren zijn, mede geïnspireerd door genoemde nota's op het gebied van ruimtelijke ordening en architectuurbeleid, bijzonder interessante initiatieven ontplooid en instrumenten ontwikkeld om hieraan vorm en inhoud te geven. In de komende jaren zal deze integrale benadering moeten worden uitgebouwd en in operationele zin worden uitgewerkt.

Het beoogde steunpuntennetwerk wordt gezien als een zeer geëigende structuur daarvoor. Enerzijds omdat daarmee expertise kan worden georganiseerd op een bovenlokaal niveau, zonder de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van provincies en gemeenten aan te tasten. Het kan zowel de stimulerende functie van de provincie als de vormgevende en uitvoerende rol van de gemeente voeden en ondersteunen. Door het netwerkarakter kunnen ervaringen sneller uitgewisseld worden dan wanneer dat tussen individuele gemeenten en provincies zou moeten gebeuren. Daardoor kan een soort 'olievlekeffect' ontstaan. Anderzijds lijkt het steunpuntennetwerk zo geëigend omdat daarin de vervlechting kan worden gerealiseerd tussen:

- de sectorale monumentenzorg,
- het ontwikkelen van gunstige economische en planologische voorwaarden voor beheer en instandhouding, alsmede
- de facetmatige inbreng van het cultuurhistorische argument in de ontwikkeling van stad, dorp en landschap.

II Wat gaan de steunpunten doen?

Het dienstenpakket van de decentrale steunpunten zal met de partners uitgewerkt worden. Omvang en aard zullen mede afhankelijk zijn van de specifieke situatie. Duidelijk is dat de activiteiten enerzijds een facilitair karakter zullen hebben, anderzijds beleidsontwikkeland, stimulerend en -adviserend van aard zullen zijn.

De activiteiten kunnen betrekking hebben op:

- a. kwaliteitsbeheer (zowel object- als gebiedsgericht);
 - (doen) verrichten van onderzoek;
 - bevorderen/bewaken van waarborgen (advisering met betrekking tot selectie);
 - bieden van instrumentaria;
 - opstellen en bewaken van criteria (bijvoorbeeld met betrekking tot subsidiabele kosten);
- b. informatievoorziening;
 - voorlichting;
 - educatie;
- c. advisering en begeleiding;
 - bundelen van expertise;
 - coördineren van initiatieven;
 - stimuleren en initiëren.

Hieruit zijn als mogelijke taken voor de steunpunten aan te merken:

- a. ten behoeve van de monumenteneigenaren en -beheerders:
 - cultuur- en architectuurhistorische deskundigheid alsmede financiële expertise ten behoeve van:
 - . restauratie, onderhoud en beheer;
 - . exploitatie en rendabilisering;
 - . integratie recreatie en toerisme, ruimtelijke inrichting etc.;
 - informatievoorziening;
 - deskundigheidsbevordering.

b. ten behoeve van de overheid:

- cultuur- en architectuurhistorische deskundigheid voor onderzoek en selectie c.q. aanwijzing/afvoering van rijks-, provinciale en/of gemeentelijke monumenten, voor vergunningsadviezen en voor de uitvoering van subsidieregelingen;
- cultuur- en architectuurhistorische deskundigheid ten behoeve van het opstellen van cultuurhistorische verkenningen voor gemeenten;
- cultuur- en architectuurhistorische deskundigheid voor onderzoek integratie cultuurhistorisch facet in andere beleidssectoren;
- financiële expertise ten behoeve van uitvoering subsidieregelingen en advisering in eventuele provinciale allocatietaak;
- cultuur- en architectuurhistorische deskundigheid alsmede financiële expertise ten behoeve van:
 - . onderzoek naar economische mogelijkheden gebieden, complexen en objecten;
 - . uitvoering Monumentenwet/Monumentenverordeningen;
- regionaal kennisinstituut voor aanleveren gegevens ten behoeve van draagvlakvergroting;
- regionaal steunpunt voor aanleveren gegevens ten behoeve van landelijk netwerk;
- informatievoorziening en voorlichting;
- deskundigheidsbevordering.

c. ten behoeve van de bij de monumentenzorg betrokken organisaties en instellingen:

- creëren en in stand houden van overlegcircuits ter bevordering van een optimaal monumentenzorgbeleid;
- cultuur- en architectuurhistorische deskundigheid ten behoeve van:
 - . specialistische expertise;
 - . integratie cultuurhistorie in andere beleidssectoren;
- financieel-organisatorische ondersteuning;
- informatievoorziening en voorlichting.

d. ten behoeve van indirect betrokken:

- informatievoorzieningen voorlichting.

Bij a. en d. gaat het in feite om uitvoering, namens gemeenten, van de loketfunctie.

Het is niet de bedoeling grote instituten in het leven te roepen die van alles wat in huis hebben. Uitgangspunt is dat zoveel mogelijk reeds aanwezige expertise wordt georganiseerd. Afhankelijk van de discipline en mate van specialisatie kan gedacht worden aan de provincie (bijvoorbeeld op het terrein van ruimtelijke ordening en toeristisch beleid) en aan andere gemeenten (bijvoorbeeld de grotere (monumenten)gemeenten die wel een eigen deskundige staf hebben). Daarnaast kan een beroep worden gedaan op de RDMZ waar het gaat om specialistische expertise op terreinen als architectuur- en bouwhistorie, instandhoudingstechnologie, historische geografie, stedenbouw etcetera, en het Nationaal Restauratiefonds voor expertise op het gebied van financiering en economisch beheer. Waar nodig kan in de markt aanvullende deskundigheid worden ingehuurd.

De invulling van het activiteitenpakket is een kwestie van marketing en van sterkte-zwakke-analyse en één van de belangrijkste opdrachten van het experiment. Op de vraag hoe het best kan worden tegemoet gekomen aan de behoeften van gemeenten en andere bij de decentrale, integrale zorg betrokken partijen (provincies, particuliere organisaties etc.) in kwantitatieve en kwalitatieve zin, zal binnenkort een actueel antwoord worden gegeven als de resultaten op tafel liggen van een marktverkenning onder genoemde partijen, welke de RDMZ in de periode december 1994-februari 1995 laat uitvoeren.

III Hoe gaan de steunpunten werken?

III.1 De bestuurlijk-organisatorische vorm

De vraag welke de optimale bestuurlijke en organisatorische vorm is voor de steunpunten zal in het kader van het experiment moeten worden uitgewerkt. Theoretisch bestaan er allerlei mogelijkheden van publiek-publieke samenwerking en publiek-private samenwerking. Uitgangspunt is dat de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van Rijk, provincies en gemeenten niet worden aangetast. Dat kan echter zowel door het steunpunt nauw te koppelen aan de provincie, of door het te organiseren op grond van intergemeentelijke samenwerking, maar ook door het een private status te geven. In theorie is het ook mogelijk de ondersteuning vanuit het Rijk in gedeconcentreerde zin uit te bouwen. Het ligt echter voor de hand dat in de ene situatie het ene model het best werkt, terwijl in een andere situatie een ander model effectiever is.

Voorop staat dat zoveel mogelijk wordt aangesloten bij en gewerkt wordt vanuit reeds bestaande structuren en initiatieven.

Het is daarom dat in het experiment verschillende modellen zullen worden getest.

III.2 Complementaire samenwerking

De drie overheden en het particulier initiatief hebben een complementaire inbreng in het steunpuntennetwerk.

Het Rijk is verantwoordelijk voor het scheppen van gunstige voorwaarden voor het cultuurhistorisch kwaliteitsbeleid. De provincie stimuleert, activeert en toetst de planvorming en -ontwikkeling op regionaal en lokaal niveau, terwijl de gemeente vorm en uitvoering geeft aan het kwaliteitsbeleid. Het particuliere veld heeft primair een uitvoerende rol, bijvoorbeeld als eigenaar of beheerder. Te onderzoeken is of het steunpuntennetwerk ook als platform voor het (georganiseerde) particuliere initiatief kan dienen. Bij dit onderzoek ware het NCM te betrekken.

Concreet zouden de partners-overheden het volgende kunnen inbrengen:

- Het Rijk zet het KIM in (dat wil zeggen de centraal verzamelde en toegankelijk beschikbare informatie en collecties), evenals de beschermings- en subsidie-instrumenten en specifieke expertise (Regio-service 'nieuwe stijl'). Het Rijk verricht specifiek onderzoek op het gebied van cultuurwaarden, instandhoudingstechnologie en archeologie etcetera (*voorwaardenscheppend beleid*);

- De provincie brengt haar sectorale deskundigheid in op het gebied van de monumentenzorg en archeologie, evenals haar kennis en bevoegdheden op het terrein van de ruimtelijke ordening en de gemeentefinanciën (t.b.v. toetsing van de economische haalbaarheid van gemeentelijke plannen). De provinciaal georganiseerde Monumentenwacht dient een belangrijke inbreng te leveren waar het gaat om deskundigheid op het gebied van onderhoudsplanning, inspectie van de onderhoudstoestand en technische advisering. Daarnaast kan de provincie een coördinerende rol spelen bij een doorgaande inventarisatie van cultuurwaarden van na 1940, zoals dat ook bij het MIP het geval was (*stimulerend, activerend en toetsend beleid*);

- De gemeente richt zich op de loketfunctie, is verantwoordelijk voor de ruimtelijke ordening, het architectuur- en welstandsbeleid en treedt vanuit haar verantwoordelijkheid in onderhandeling met architecten, eigenaren en projectontwikkelaars (*vormgeving en uitvoering van beleid*). De gemeente kan voor de expertise waarover zij zelf niet beschikt terecht bij het steunpunt, de 'monumentenwinkel om de hoek'.

- Het georganiseerde particulier initiatief levert een essentiële en veelzijdige bijdrage en kan de capaciteit van het steunpunt belangrijk aanvullen. Belangenorganisaties dragen zorg voor een breed politiek en maatschappelijk draagvlak. Ze brengen specifieke deskundigheid op het terrein van categorieën monumenten of de regionale en lokale geschiedenis in. Beheerinstanties kunnen worden ingezet ten behoeve van een maatschappelijk verantwoord beheer en van economisch onrendabele monumenten.

IV. "Experimenteren" met steunpunten

De ontwikkeling van het voorgestelde steunpuntennetwerk is bepaald geen sinecure. Alvorens in het gehele land wordt overgegaan tot de oprichting van steunpunten dan wel de uitbouw van bestaande instituties tot steunpunten, moet voldoende zekerheid bestaan over de meerwaarde ervan, over het takenpakket, de juridische status, de noodzakelijke bezetting, de financiering etcetera. Daartoe wordt, in nauw overleg met provincies en gemeenten, een 'experiment' uitgevoerd, waarvan de looptijd naar verwachting circa twee jaren zal beslaan. Hiertoe is een viertal proefgebieden geselecteerd op basis van de belangrijkste variabelen: het inhoudelijk werkterrein en de bestuurlijk-organisatorische vormgeving. Het betreft de provincies Drenthe, Gelderland en Noord-Brabant alsmede het stadsgewest (en mogelijk toekomstige stadsprovincie) Haaglanden. In het experiment zullen de vier verschillende constructies onderling worden vergeleken op hun functionaliteit, hun effectiviteit, hun efficiency en de mate waarin ze 'support' vinden bij de betrokken partijen. De overtuiging bestaat dat op die manier voldoende inzicht kan ontstaan om ook in de andere delen van het land verantwoorde keuzes te kunnen maken.

IV.1 Vier 'ideaaltypische' constructies

De geselecteerde proefgebieden vertegenwoordigen elk een bestuurlijk-organisatorisch 'ideaaltype' waarin respectievelijk de provincie, het Rijk, de gemeenten en een private instantie de dominante rol spelen.

1. In Drenthe zou het '*provinciemodel*' kunnen worden beproefd. Hierbij wordt uitgegaan van aansluiting bij en uitbouw van de bestaande ondersteunende rol van de provincie op dit terrein. Van daaruit wordt inbreng georganiseerd in de richting van andere partners;
2. In Noord-Brabant lijkt het mogelijk om het '*deconcentratiemodel*' uit te proberen, waarbij een grote rol wordt toegekend aan de bestaande ondersteunende rol van het Rijk (i.c. de Regio-service van de RDMZ) en deze in feite wordt gedeconcentreerd en uitgebouwd om de brede facilitaire en adviserende rol te kunnen realiseren. De gedeconcentreerde Regio-service organiseert de samenwerking met de andere partners;
3. Met wat genoemd zou kunnen worden het '*Wgr-model*' kan geëxperimenteerd worden in het stadsgewest Haaglanden. De gedachte is dat op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen een samenwerkingsverband tussen gemeenten in het gewest wordt ingericht ten behoeve van de bedoelde ondersteuning en advisering. Daarbij speelt nadrukkelijk het perspectief van de ontwikkeling tot c.q. implementatie van de stadsprovincie Haaglanden. In dit steunpunt kan gebruik gemaakt worden van de capaciteit en deskundigheid van het bureau monumentenzorg van de gemeente Den Haag. De inbreng van de andere partners zou van daaruit gebundeld kunnen worden;
4. Dan is er het '*private model*', waarbij het accent wordt gelegd op de rol van een particuliere organisatie die al actief is op het gebied van de ruimtelijke kwaliteitszorg. In Gelderland is dat de vereniging Het Gelders Genootschap. Van daaruit wordt gezocht naar een gestructureerde inbreng van de andere relevante partijen op dit gebied.

Naast deze bestuurlijk-organisatorische variatie kan ook geëxperimenteerd worden met de omvang en samenstelling van het takenpakket. Dat zal voor het daadwerkelijk van start gaan van de steunpunten in de experimentele opzet moeten worden uitgewerkt met de decentrale partners.

Voor alle duidelijkheid: het is niet de bedoeling dat aan het eind van de proef gekozen zal worden voor één van de beproefde modellen die dan als blauwdruk voor alle steunpunten in het land zou worden geïmplementeerd. Het is juist zaak om over de ervaringsgegevens te beschikken om voor elke situatie de juiste constructie te kunnen kiezen.

Met de betrokken partijen in de vier gebieden zijn reeds de nodige gesprekken gevoerd en de conclusie is gerechtvaardigd dat overal een grote bestuurlijke belangstelling en deelnamebereidheid bestaat.

IV.2 Methodisch-technische aspecten

In dit onderzoeksproject wordt gesproken van een 'experiment', maar het is goed te beseffen dat er zuiver methodisch gezien geen sprake kan zijn van een experiment. Dat zou veronderstellen dat in de ene situatie een steunpunt wordt opgezet volgens een bepaald model (de experimentele groep) en dat in een andere, op alle andere variabelen vergelijkbare situatie geen wijziging wordt aangebracht (de controlegroep).

Aan de hand van enkele te kiezen parameters zou dan nagegaan kunnen worden in hoeverre de experimentele situatie andere (en betere) resultaten oplevert dan de bestaande situatie.

Dat vraagt om een 'laboratoriumsituatie' en dat is in dit geval niet mogelijk.

Het onderzoek dat hier voorgesteld wordt, is een combinatie van een 'longitudinaal experiment' en 'parallele case-studies'. Het eerste wil zeggen dat op meerdere tijdstippen metingen plaatsvinden en dat wijzigingen in de resultaten toegeschreven worden aan de experimentele factor (met andere woorden: er wordt niet vergeleken met een controlegroep, maar met de beginsituatie). Bij parallele case-studies wordt een aantal situaties geselecteerd en onderling vergeleken door middel van beschrijvingen volgens een 'standaard-rapporteringsschema'. De vergelijking maakt het mogelijk overeenkomsten en verschillen te ontdekken op de elementen die in de beschrijving zijn meegenomen.

Er kan dus geen sprake zijn van controlegroepen in de zuivere methodische zin. Dat neemt niet weg dat het de moeite waard is te onderzoeken of er aan elk van de vier gebieden een ander gebied kan worden gekoppeld, dat gelet op de bestuurlijke en historisch-culturele context vergelijkbaar is. Er kan dan gekeken worden of bepaalde zaken beter gaan in de experiment-gebieden dan in de, overigens vergelijkbare, niet-experiment gebieden. Bijkomend voordeel is dat door de betrokkenheid van deze vier gebieden de implementatie aldaar te zijner tijd sneller kan verlopen.

Te denken valt aan de volgende koppels:

- Drenthe met Zeeland;
- Gelderland met Limburg;
- Noord-Brabant met Zuid-Holland;
- Haaglanden met Amsterdam/ROA.

Zowel Zeeland als Limburg en Amsterdam hebben reeds kenbaar gemaakt warme belangstelling te hebben voor het experiment.

IV.3 De fasering van het experiment

Zoals gezegd is voor het experiment een periode van twee jaren geraamd. Vòòrdat de steunpunten in de experimentele setting van start kunnen, zullen op allerlei aspecten de nodige voorbereidingen moeten worden getroffen. Om een reële analyse te kunnen maken van de resultaten van het experiment, zullen de steunpunten een jaar moeten werken. Daarna zal een nauwkeurige evaluatie moeten worden gemaakt met het oog op een professionele, goed voorbereide implementatie in de andere (stads)provincies.

De planning in de tijd ziet er als volgt uit:

januari 1995:	onderzoeken haalbaarheid van het experiment
februari-juni 1995:	start projectorganisatie en voorbereiding inrichten steunpunten
juli 1995-juni 1996:	implementatie en uitvoering experimentele steunpunten in vier gebieden
juli-december 1996:	evaluatie en formalisering vier steunpunten en start implementatie in de overige gebieden

Na het experiment zal het nog enige tijd vergen om de steunpunten in het gehele land operationeel te laten zijn. Ook zal er nog langere tijd ondersteuning en onderlinge coördinatie nodig zijn. Het experiment houdt echter op per 1 januari 1997. De projectorganisatie zal wellicht langere tijd operationeel moeten blijven.

a. *Vorbereiding*

In de periode februari t/m juni 1995 zullen in de vier proefgebieden intensieve voorbereidingen moeten worden getroffen opdat de steunpunten per 1 juli operationeel kunnen zijn. Hiertoe zal in eerste instantie bestuurlijk overleg moeten worden gevoerd, zowel met betrekking tot het steunpuntennetwerk in het algemeen (in ieder geval met IPO, VNG, NCM, NRF) en de vier individuele experimentele steunpunten in het bijzonder (met de betrokken gedeputeerden, gemeentebesturen, besturen van provinciale organisaties e.a.). Over de organisatie van dit overleg verderop meer.

Vervolgens zal, zodra zekerheid is ontstaan over het commitment en de actieve participatie van de bestuurlijke partners, de decentrale uitwerking van de vier steunpunten plaatsvinden. Dat is een gezamenlijke opgave voor het Rijk (RDMZ, ROB), de betreffende provincies, gemeenten en particuliere organisaties. Daartoe zal in elk gebied een werkgroep ter voorbereiding en een begeleidingscommissie in het leven worden geroepen.

Reeds in de voorbereidende fase moeten afspraken worden gemaakt over de taken en verantwoordelijkheden van de verschillende partners en over de wijze van rapportering en tussentijdse evaluatie. Met het oog op uniforme verslaglegging zal een 'format' worden ontwikkeld en een systeem voor managementinformatie.

Bij de RDMZ zullen de nodige maatregelen worden getroffen om de eigen bijdrage mogelijk te maken. Dat heeft zowel te maken met de nodige personele inzet intern en extern als met de administratief-technische aspecten van uitvoering en begeleiding van het project. Daarnaast zal onderzocht worden welke de consequenties zijn van de inwerkingtreding van de steunpunten voor de taakuitvoering van de Regio-service van de RDMZ, zowel ten aanzien van de adviespraktijk als van de administratieve procedures.

b. *Implementatie en uitvoering*

Per 1 juli gaan de vier steunpunten van start. Of dat ook echt haalbaar zal zijn in elk van de vier situaties is niet op voorhand met zekerheid aan te geven, maar het is een uitdrukkelijk streven.

In elk steunpunt zullen één of meer functionarissen uitvoering gaan geven aan de met elkaar van tevoren afgesproken taken. De bezetting kan nu nog niet worden aangegeven en kan variëren van één persoon die de inzet organiseert van personen, die onderdeel uitmaken van het steunpunt maar op andere lokaties werken, tot een team van deskundigen met administratieve ondersteuning die een herkenbaar instituut vormen. De medewerkers van de steunpunten kunnen afkomstig zijn van de provincie, van gemeente(n), van RDMZ, van bestaande particuliere organisaties of 'extern' geworven worden.

Een en ander is sterk afhankelijk van de bestuurlijk-organisatorische structuur, waarvan de modellen hierboven zijn uiteengezet.

De steunpunten werken een jaar lang aan hun taken in experimentele zin (juli 1995-juli 1996). Daarna zal op basis van de evaluatie besloten worden of ze een structureel karakter krijgen en wordt bekeken of daartoe aanpassingen nodig zijn.

Met elk steunpunt worden afspraken gemaakt over rapportage ten behoeve van de noodzakelijke *projectbegeleiding*.

In elk steunpunt wordt een hoofdverantwoordelijke aangewezen (project-leider) die zorgdraagt voor de *dagelijkse begeleiding* in het betreffende steunpunt en de rapportage. Deze functie zou bijvoorbeeld bekleed kunnen worden door een beleidsfunctionaris van de provincie, een gemeente of organisatie.

Gelet op het experimentele karakter is een gedegen *wetenschappelijke begeleiding* noodzakelijk. Hiervoor is benaderd prof.dr. N.J.M. Nelissen, hoogleraar bestuurswetenschappen aan de faculteit voor Bestuurs- en Organisatiewetenschappen van de Katholieke Universiteit Nijmegen en deskundige op het gebied van monumentenzorg en -beleid. Prof. Nelissen heeft te kennen gegeven een begeleidende rol gaarne op zich te nemen.

Er zal een *begeleidings- en evaluatiecommissie* worden ingesteld, waarin de verschillende bij het experiment betrokken hoofdverantwoordelijkheden zitting hebben, dat wil zeggen de wetenschappelijke begeleiding, de projectbegeleiding en de dagelijkse begeleiding.

Verder zal, in verband met de nieuwe bestuurlijke constructie die experimenteel wordt toegepast, een *bestuurlijke overleggroep* worden ingesteld, die op gezette tijden overleg pleegt en ervaringen uitwisselt met de hoofdverantwoordelijken. In de overleggroep zullen in ieder geval worden uitgenodigd het IPO, de VNG, het NRF en het NCM. Het voorzitterschap berust bij de directeur van de RDMZ, die eindverantwoordelijk is voor de begeleiding van het project. Gedurende de fase van uitvoering van het experimentele project zal door intensieve voorlichting en overleg in de overige provincies en stadsgewesten/stadsprovincies reeds gewerkt worden aan belangstelling, commitment en participatie, opdat ook daar te zijner tijd de implementatie zo spoedig mogelijk zal kunnen verlopen. De vier gebieden die als referentiekader worden betrokken bij het experiment, zullen op meer intensieve wijze worden geïnformeerd en betrokken.

c. *Evaluatie en formalisering en verdere implementatie*

Gedurende het experiment vindt een continue evaluatie en bijsturing plaats op basis van de rapportages, interviews met alle betrokken partners en klanten en workshops. In de tweede helft van 1996 zal in gezamenlijkheid worden gezien hoe de verdere implementatie van de steunpuntenstructuur moet geschieden, tenzij de resultaten van het experiment om een andere strategie vragen. De formalisering en verdere implementatie houdt in:

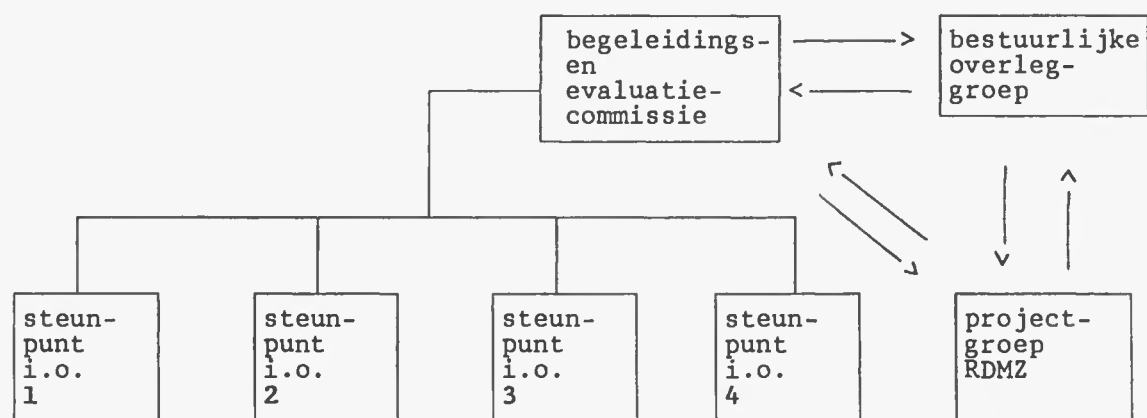
- in de experimentele gebieden: omzetten van experimentele status in reguliere bestuurlijke en organisatorische instituties met bijbehorende formeel-juridische, personele en financiële kaders;

- in de overige gebieden: implementatie van steunpunten, gericht op een reguliere bestuurlijk-organisatorische verankering.

Bij de vormgeving van deze steunpunten kan geput worden uit de ervaringen in de vier experimentele gebieden. In de evaluatie wordt ook de vraag meegenomen in hoeverre en in welke vorm centrale begeleiding/coördinatie wenselijk c.q. noodzakelijk blijft.

IV.4 Projectorganisatie

Uit het voorgaande vloeit een projectorganisatie voort, die er als volgt uitziet.

De taken en verantwoordelijkheden zijn als volgt.

1. Bestuurlijke overleggroep

De overleggroep heeft tot taak het bestuurlijke proces om te komen tot de nieuwe structuur kritisch te volgen en te toetsen en keuzes mee voor te bereiden. Daarmee kan een maximale bestuurlijk-politieke, bestuurlijk-organisatorische en financiële haalbaarheid en acceptatiegraad worden bereikt. Tegelijk kan een volledige en vlotte implementatie in de niet-experimentgebieden positief worden beïnvloed. De overleggroep wordt gevoed vanuit de begeleidings- en evaluatiecommissie, waarin zowel de individuele werkgroepen als de centrale projectgroep van de RDMZ vertegenwoordigd zijn. Het voorzitterschap is in handen van de directeur van de RDMZ, terwijl de voorzitter van de projectgroep en de projectleider participeren. De projectleider is verantwoordelijk voor de planning, programmering en verslaglegging van de bestuurlijke overleggroep. De extern begeleider neemt deel als adviseur van de overleggroep.

De groep vergadert gemiddeld eens per twee maanden. In de overleggroep zullen naast de RDMZ in ieder geval participeren IPO, VNG, NRF en NCM.

2. *Begeleidings- en evaluatiecommissie*

Gedurende de uitvoerings- en evaluatiefasen van het experiment is het noodzakelijk om op gezette tijden (bijvoorbeeld eens per maand) de ontwikkelingen te volgen, eventuele knelpunten te evalueren en tot wederzijdse uitwisseling van ervaringen, suggesties etcetera te komen. Produktontwikkeling, bestuurlijke haalbaarheid en acceptatie, personele ondersteuning, financiering, centrale begeleiding en coördinatie zijn thema's die daarbij aan de orde kunnen komen. Op grond van de bevindingen uit dit overleg kunnen tussentijdse interventies in het proces plaatsvinden. Het verdient de voorkeur de hiertoe te vormen *begeleidings- en evaluatiecommissie* te laten voorzitten door de onafhankelijke extern begeleider, prof. Nelissen. In de commissie hebben verder zitting de projectleiders van de vier experimentele steunpunten, de voorzitter van de projectgroep, de centrale projectleider (die zorgdraagt voor planning, programmering en verslaglegging) alsmede de eerste medewerker van het stafbureau van de RDMZ.

De begeleidings- en evaluatiecommissie rapporteert aan de bestuurlijke overleggroep en agendeert relevante vraagpunten voor de agenda van de overleggroep.

3. *Projectbegeleiding RDMZ*

De *eindverantwoordelijkheid* voor de begeleiding van het experiment berust bij de *directeur van de RDMZ*, drs. A.L.L.M. Asselbergs. Hij draagt zorg voor een optimale betrokkenheid van de verschillende sectoren en werkeenheden van de RDMZ en voor de noodzakelijke communicatie met het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen. Hij treedt op als voorzitter van de bestuurlijke overleggroep en voert waar nodig of gewenst bilateraal overleg met de decentrale bestuurlijke verantwoordelijken (gedeputeerden, wethouders, directeuren e.a.) en andere vertegenwoordigers van actoren in het veld. Hij kan dergelijk overleg mandateren aan de voorzitter van de projectgroep en/of de projectleider.

De RDMZ richt een *projectgroep* op die verantwoordelijk is voor de algehele coördinatie en begeleiding van het project, inclusief de nodige ondersteuning en facilitering van de decentrale experimentele steunpunten. De projectgroep wordt voorgezeten door het hoofd van de sector Regioservice, ir. J.C. 't Hart, zijnde verantwoordelijk voor de ondersteuning en advisering van de decentrale partners in de monumentenzorg. De coördinatie, planning, programmering, verslaglegging alsmede de interne en externe communicatie is in handen van een projectleider, te weten het Hoofd Communicatie van de RDMZ, drs. B.H. Verfürden. In de projectgroep worden verder de verschillende sectoren van de RDMZ vertegenwoordigd door functionarissen die naast een eigen inhoudelijke bijdrage vanuit de specifieke discipline tevens zorgdragen voor de nodige communicatie binnen hun respectievelijke sectoren. De projectgroep wordt ondersteund door een projectsecretariaat, bestaande uit een projectsecretaris en een administratief medewerker.

Het secretariaat is verantwoordelijk voor alle secretariële, (financieel-) administratieve en andere facilitaire activiteiten in het kader van het project en levert een bijdrage aan de interne en externe informatievoorziening voor en over het project.

De projectgroep wordt eens per maand uitgebreid met een aantal medewerkers van de RDMZ, die ieder een voor het steunpuntennetwerk relevant aandachtsgebied inbrengen. Het betreft hier de ontwikkeling van een integraal informatiesysteem, de uitbouw van de specialistische expertisefunctie, de centrale monitoring en evaluatie van beleid en uitvoeringspraktijk alsmede de financiële regelgeving.

IV.5 Financiële aspecten

De hierboven beschreven aanpak van het project 'experiment steunpuntennetwerk' zal gepaard gaan met uitgaven en investeringen die in de periode van het project moeten plaatsvinden om tenminste de activiteiten binnen het experiment alsook de extra interne inzet binnen de RDMZ veilig te stellen. In dit stadium is het niet mogelijk een gedetailleerd overzicht te geven van de benodigde middelen, temeer daar niet uitgegaan wordt van een van tevoren vervaardigde 'blauwdruk'.

Wel is het mogelijk in beeld te brengen welke soort kosten het betreft. Naarmate zich bij een aantal onderdelen reeds duidelijke contouren van een aanpak aftekenen, kunnen in toenemende mate meer betrouwbare begrotingen gemaakt worden.

Het project zal worden belast met uitgaven ten behoeve van:

- reis- en verblijf;
- representatie;
- externe advisering en begeleiding;
- overleg en andere vormen van communicatie;
- voorlichting en instructie;
- automatisering;
- drukwerk en porti;
- publikaties;
- interne vervanging;
- facilitaire ondersteuning van de steunpunten;
- uit het experiment voortkomende onderzoeksactiviteiten.

De met deze posten gemoeide kosten worden in totaal taakstellend geraamd op maximaal f 500.000,- voor de periode van het project. Voor dit bedrag zal op korte termijn dekking moeten worden gevonden.

Hierin is tevens rekening gehouden met een budget dat bedoeld is voor bepaalde kosten die moeten worden gemaakt voor het functioneren van de individuele steunpunten. Weliswaar is het uitgangspunt dat de kosten van de individuele steunpunten decentraal worden gefinancierd, maar dat neemt niet weg dat er, voor bepaalde kostensoorten, bij wijze van 'achtervang' een beroep gedaan moet kunnen worden op het projectbudget.

Na de vaststelling van een plan van aanpak per individueel experimenteel steunpunt zal een gedetailleerde (deel)begroting worden opgesteld en onderzocht worden hoe de dekking in het specifieke geval geregeld kan worden.

V Communiceren over het steunpuntennetwerk

V.1. Communicatie tussen de partners in het experiment

Het is evident dat voor het welslagen van een dergelijk omvangrijk, complex en in hoge mate innovatief project een zeer intensieve communicatie noodzakelijk is, zowel intern binnen de RDMZ als extern, met de bij het experiment betrokken partijen en daarbuiten.

Over de communicatie met de directe partners in het experiment is al het nodige gezegd in verband met de verschillende overlegvormen. Nog niet vermeld is de mogelijkheid om lopende het project een aantal workshops te organiseren waarvoor alle partijen die bij het experiment zijn betrokken (inclusief de 'controle-gebieden') worden uitgenodigd.

Deze workshops zijn te vergelijken met de MIP-/MSP-werkconferenties, waarbij steeds een centraal thema wordt behandeld.

Verder bestaat het voornemen een speciaal nieuwsbulletin uit te brengen voor de partners in het experiment. Dit zal op verzoek ook voor andere belangstellenden beschikbaar zijn.

Binnen de RDMZ is al herhaaldelijk gecommuniceerd over de idee van een steunpuntennetwerk in het kader van de dialoog over het beleidsplan 'Monumenten breed bekeken'. Gelet op de ingrijpende gevolgen die de implementatie van de decentrale ondersteuningsstructuur zal hebben voor de positionering en het takenpakket van de RDMZ is een voortdurende en intensieve interne informatievoorziening en dialoog essentieel.

V.2 Communicatie met (potentiële) gebruikers van het steunpuntennetwerk

De voorlichting en informatievoorziening naar de doelgroepen van het steunpuntennetwerk zal ook planmatig worden georganiseerd. Hierbij kan aan het volgende gedacht worden:

- een speciale rubriek in de RDMZ-nieuwsbrief;
- op de strategische momenten artikelen in vakbladen en dagbladen;
- bij de inwerkingtreding, evaluatie en verdere implementatie aandacht in actualiteitenprogramma('s) op radio en t.v. en op de regionale omroepen;
- zowel in 1995 als in 1996 onderbrengen van het thema steunpuntennetwerk in het cursusprogramma van de Instructiedagen 'Monumentenzorg in de praktijk', met name in de cursus 'Actualiteiten & ontwikkelingen';
- samen met IPO, VNG en NCM organiseren van voorlichtingsactiviteiten naar resp. de provincies, de gemeenten en de particuliere organisaties;
- het feestelijk markeren van de mijlpalen in het project.
- te zijner tijd een videofilm over de nieuwe organisatie van de monumenten zorg.